

TARYBINIS Rokiškis

LKP(b) Rokiškio Apkomo ir Apskr. Vykd. K-to Organas
Nr. 110 (719) 1949 m. rugsejo 20 d. Kaina 20 kp.

PAGERINTI JAUNIMO POLITINI ŠVIETIMĄ

Lietuvos KP(b) Centro Komitetas savo priimtam nutarime „Dėl partinių organizacijų pagalbos komjaunimo organizacijoms pasirengiant naujiems mokslo metams politinio švietimo tinkle“ pabrėžė, kad 1948—1949 mokslo metais politinį švietimą jaunimo tarpe organizuojant buvo jaučiamas pagerėjimas, bet vis dėlto pasireiškė ir visa eilė stambių spragų.

Rokiškio apskrityje jaunimo politinio švietimo tinkle taip pat buvo atsiekta nemažų laimėjimų, bet šalia jų išliko visa eilė stambių trūkumų. Taip, pavyzdžiui, Panemunėlio valsčiuje veikiančiuose politiniuose rateliuose, išskyrus tokį ratelį „Lėnino keliu“ kolūkyje, kuriam vadovavo drg. Stankūnas, užsiėmimai buvo pravedami žemame idėjiniame — teoriniame lygyje, čia nebuvo reikiamos kontrolės, iš ratelių lankytojų pusės pasireiškė drausmės stoka, LLKJS valsčiaus komitetas neapsvarstė politinių ratelių vadovų darbo, neteikė jiems rimtos paramos. Eilėje Južintų ir Kamajų valsčių politinių ratelių darbe taip pat pasireiškė panašių trūkumų, kaip ir Panemunėlio valsčiuje.

Bendrai, 1948—1949 mokslo metų pradžioje buvo organizuotas 41 politinio lavinimosi ratelis, kurių užsiėmimus lankė 421 komjaunuolis ir 512 nesąjunginių jaunuolių. Laikė mokslo metų į komjaunimo gretas buvo priimta 117 nesąjunginių lankytojų. Tačiau tenka pasakyti, kad 6 rateliai nebaigė mokslo programos, 41 ratelių lankytojas parodė blogą žinių įsisavinimą.

Kaip geriausiai baigusį mokslo metus tenka pažymėti Rokiškio valsčiaus Liudo Giros vardo kolūkyje organizuotą politilavinimosi ratelį, kuriam vadovavo kolūko pirminės komjaunimo organizacijos sekretorius drg. Piskarskas. Čia mokslo metų pradžioje ratelį lankė 3 komjaunuoliai ir 12 nesąjunginių jaunuolių. Intensyviai ir ge-

Baltarusijos, Latvijos ir Estijos TSR įvykdė valstybinį grūdų paruošų planą

Latvijos TSR kolektyviniai, valstybei grūdų 1.600.000 pūdų tarybiniai ir valstiečių ūkiai daugiau, negu iki to paties laiko prieš laiką įvykdė valstybinį grūdų paruošų planą. Respublikos kolektyviniai, tarybiniai ir valstiečių ūkiai įsipareigojo pristatyti valstybei viršum plano ne mažiau kaip 700.000 pūdų grūdų.

Valstybinį grūdų paruošų planą įvykdė Baltarusijos TSR. Respublika šiais metais pristatė

rai dirbant ratelio vadovui, gerai pravedant užsiėmimus, į Liudo Giros vardo kolūko pirminę komjaunimo organizaciją mokslo metų eigoje buvo priimta 7 nauji nariai. Šio politilavinimosi ratelio nariai programinę medžiagą įsisavino tik labai gerai ir gerai. Taigi, šalia atsiektų kai kurių laimėjimų, kaip minėta, Panemunėlio, Južintų ir Kamajų valsčiuose pasireiškė visa eilė stambių trūkumų.

Pasiruošiant naujiems mokslo metams politinio švietimo srityje komjaunimo apskrities komitetas jau organizavo 52 ratelius kolūkiuose, tarybinuose ūkiuose, MTS ir prie valsčių vykdomųjų komitetų. Rateliuose užsiėmimus lankys apie septynis su puse šimto komjaunuolių ir nesąjunginių jaunuolių. Ryšium su tuo dideli uždaviniai iškyla prieš komjaunimo apskrities komitetą, kuris privalo reikiamai įvertinti praėjusiais metais prileistas klaidas visoje eilėje ratelių ir numatyti visas priemones tam, kad šie trūkumai šiais mokslo metais nebebūtų prileisti. Rimtą dėmesį reikia atkreipti į vaizdingumo priemones, kurių dar yra stoka, ratelių vadovais paskirti geriausius žmones, sugėbančius dėstomą medžiagą pateikti klausytojams aukštame idėjiniame — teoriniame lygyje, įvesti griežtą tvarką, kad nebūtų darbo drausmės laužymo iš ratelių lankytojų pusės, teikti reikiamą paramą patiems ratelių vadovams.

Ryšium su tuo atsakingi uždaviniai iškyla ir prieš valsčių partines organizacijas, kurios turi teikti nuolatine, konkrečia paramą pravedant darbą politiniuose rateliuose. Partinės organizacijos privalo gerai įsidėmėti Lietuvos KP(b) Centro Komiteto priimtą nutarimą „Dėl partinių organizacijų pagalbos komjaunimo organizacijoms pasirengiant naujiems mokslo metams politinio švietimo tinkle“ ir, juo vadovaujantis, suteikti komjaunimo organizacijoms rimtą, kūrybingą paramą.

Įvykdė valstybinį grūdų paruošų planą ir Estijos TSR.

Paskutinėmis dienomis raportavo draugui Stalinui apie paruošų plano įvykdymą taip pat Kaliningrado sritis, Moldavijos TSR, Ukrainos TSR Zaporozės ir Volinės sritys bei eilė kitų sričių. (ELTA).

KOLŪKIŲ ĮVYKDYSIŲ METINĮ GRŪDŲ PRISTATYMO VALSTYBEI PLANĄ,

Garbės Lenta

RAGELIŲ VALSČIUS
„Joniško“ kolūkis (pirmininkas drg. Zgrunda).

PANDELIO VALSČIUS
„Apaščios“ kolūkis (pirmininkas drg. Dūda).

„Gerkonų“ kolūkis (pirmininkas drg. Gačionis).

„Pavasario“ kolūkis (pirmininkas drg. Vazalis).

„Dumbro“ kolūkis (pirmininkas drg. Stašys).

„Gineišių“ kolūkis (pirmininkas drg. Strumskys).

„Gudelių“ kolūkis (pirmininkas drg. Gačauskas).

GRŪDAI — VALSTYBEI

Nors Juodupės, Rokiškio ir Obelių valsčiai tebe pirmąja grūdų statyme valstybei apskrityje, tačiau paskutinėmis dienomis, ypač Rokiškio ir Obelių valsčiuose, pastebimas šių paruošų vykdymo tempų sulėtėjimas. Šių valsčių partinės organizacijos privalo neišleisti vadžių iš savo rankų, bet dar atkakliau kovoti už artimiausiu laiku grūdų paruošų metinio plano įvykdymą.

Visu rimtumu privalo atkreipti kuo didžiausią dėmesį į grūdų paruošų vykdymo paspartinimą

Panemunio, Južintų, Aleksandravėlės, Panemunėlio ir Kamajų

valsčių vadovai. Šie valsčiai kol kas dar tėra įvykdė šiek

Panemunio valsčiaus Vinco Kudirkos vardo ir Julijos Žemaitės vardo kolūkiai, prieš laiką įvykdė grūdų privalomuosius pristatymo valstybei, nutarė tam tikrą grūdų kiekį dar pristatyti virš plano. Taip, pavyzdžiui, Vinco Kudirkos vardo kolūkis (pirmininkas drg. Šatas Povilas) virš metinio plano pristatė valstybei 347 kilogramus grūdų.

Šio kolūkio pavyzdžiu pasekė ir Julijos Žemaitės vardo kolūkiečiai. Virš metinio plano ši žemės ūkio artelė atvežė į grūdų priėmimo punktą apie 200 kilogramų grūdų.

ČYPAITĖ BRONĖ,
Panemunio v. Kvetkų klubo — skaityklos vedėja

MOKAMI AVANSAI UŽ DARBADIENIUS

Panemunio valsčiaus priešakiniai kolūkiai, prieš laiką pilnai atsiskaitę su valstybe grūdų paruošomis, atsilyginę natūra už MTS darbus, apsirūpinę sėkla ir supylę visuomeninius grūdų fondus, pradėjo mokėti avansą už darbadienius.

„Nemunėlio krantų“ žemės ūkio artelės nariams numatoma išduoti už darbadienį po 10 kg grūdų. Kolūkiečio Tubelio šeima avansu jau gavo virš 700 kg grūdų.

Žemaitės vardo kolektyvinio ūkio valstiečiai gauna avanso už darbadienį po 3 kg grūdų. Daugiau kaip 450 kg grūdų išduota Bruzgulio šeimai.

Avansu grūdai už darbadienius išduodami ir kitose žemės ūkio artelėse.

A. Laustinas

AUKŠTADERLININKO PATYRIMAS

Pasisekimo laidas - mokslo ir darbo sąjungoje

Jau trys metai, kai dirbu aukšto derliaus grandyje grandininko pareigose. Per šį laiką ne tik pats pasimokiau, praktikos įgijau, bet ir pilnai parodžiau visiems, kaip galima išauginti aukštus derlius įgyvendinant Viljamso, Lysenkos bei Mičiurino mokslą ir jį pritaikant vietos sąlygose. Juk prieš kelius metus niekas negalvojo, kad Rokiškio tarybinio ūkio laukuose galima išauginti 150 pūdų derių iš 1 ha. Šiais metais savo grandyje šį derlių jau gavau.

Noriu trumpai papasakoti šio derliaus gavimo kelią. Sausio mėn., padedant vietos agronomui, suorganizavome aukšto derliaus grandį iš 4 narių ir įsipareigojome išauginti vasarinių kviečių 16 ha plote po 24 dvig. centn. iš hektaro. Po to sudarėme darbų eigos sisteminę grūdų vykdymo planą. Šiame plane buvo įtraukta ne tik pavasario ir vasaros agrotechnikiniai darbai, bet agrotechnikos mokymosi planas, kurio visą laiką griežtai laikėmės.

Agrotechnikos mokymosi ratelįje pirmiausia smulkiai išnagrinėjome praeitų metų darbo klaidas ir aptarėme priemones, kuriomis jų buvo galima

* * *
JONAS MINKEVIČIUS,
Rokiškio taryb. ūkio
centrinio skyriaus aukšto
derliaus grandies
grandininkas
* * *

išvengti. Paskui, padedant vietos agronomui, susipažinome su pagrindiniais augalų augimo vegetacijos faktoriais, ligomis, kenkėjais, pagrindiniais agrotechnikos reikalavimais bei sėklos paruošimu ir laikymu. Baigus šį skyrių nagrinėti, susipažinome su Viljamso, Lysenkos, Mičiurino mokslo pagrindais.

Žiemos metu, be mokymosi agrotechnikos ratelyje, lygiagrečiai buvo vykdomas žemės ūkio įrankių bei mašinų remontas, kuris pilnai buvo baigtas iki kovo mėn. 26 d.

Vasariniams kviečiams vietą parinkome kiek galima su vienodesniu reljefu. Dirva — lengvas priemolis su juodžemiu. Priešėlis — dobilai. Iš rudens buvo suarta plūgais su priešplūgiais 20 cm gyliu. Anksti pavasarį, vos dirvai trupini pradžiūvus, atlikome valstiečių kiavimą. Po to, kelioms dienoms praslinkus, akėjome zig — zag akėčiomis. Daž dirvos,

kuri buvo supuolusi, perarėme. Po to kryžmiškai iškultivavome ir vėl akėjome. 2 savaitės prieš sėją pasėjome kalio druską, berdami į 1 ha po 200 kg, o savaitė prieš sėją davėme zuperio po 300 kg ir amonio sulfato po 100 kg.

Balandžio mėn. 23—26 d. d. pasėjome vasarinius kviečius veislės „Gražučiai“, į kiekvieną ha išberiant po 180 kg. Sėja atlikta eiline sėjama mašina kryžmiškai. Sėkla prieš sėją beicuota šlapiu beicavimo būdu.

Po sėjos, prieš sudygimą, akėta lengvomis akėčiomis, o sudygus akėjimas pakartotas, kurio tikslas buvo sulaužyti dirvos paviršiuje esančią plutelę ir sunaikinti sudygusias piktžoles.

Sudygus atliktas papildomas tręšimas amonio sulfatu, beriant į kiekvieną ha po 100 kg, ir po 2 savaitių antrą kartą tręšta amonio sialietu po 150 kg.

Vegetacijos metu visas plotas 3 kartus išravėtas. Rugpjūčio mėn. 10—15 d. d. derlių plovėme kertamomis mašinomis. Po plovimo buvo supulkinuotas varpų rinkimas. Šiomis dienomis, baigus kūboms praslinkus, akėjome zig — zag akėčiomis. Daž dirvos,

Pagrindinių uždavinių nematant

Sėkmingai kovojant dėl kolektyvinių ūkių santvarkos pilnos pergalės mūsų apskrityje ir dėl įsistėjusių žemės ūkio artelių stiprinimo organizaciniu — ūkiniu atžvilgiais svarbus kūrybinis vaidmuo priklauso Rokiškio ir Panemunėlio MTS-ams. Pagrindinis MTS-čių uždavinys — pakelti derlingumą aptarnaujamuose kolūkiuose, nuolat gerinti mašinų — traktorių parko panaudojimą, kelti traktorių darbų kokybę, griežtai prisilaikyti agrotechninių terminų, savalaikiai nuimti derlių ir suteikti kolūkiams didelę paramą laiku iškuilant grūdus, tuo pačiu padedant jiems garbingai įvykdyti svarbiausiąją kiekvieno kolūkio priesaką — grūdų paruošų valstybinį planą.

Šių metų žemės ūkio darbų vykdymo eiga ryškiai parodė, kad Rokiškio MTS nepavyzdinai susidorėjo su savo pagrindiniais gamybiniais uždaviniais, ypač pastaruoju metu grūdų paruošų fronte. Tas taipogi dar kartą parodo Rokiškio MTS direktoriaus Danilovo nerimtumą, jo duotų užtikrinimų susidorojimo su stočiai iškeltais uždaviniais nepagrįstumą. Yra žinoma, kad jau pirmomis pavasario sėjos dienomis keletas stoties traktorių išėjo iš rikiuotės, kai kuriose vietovėse (Obelių ir Rokiškio valsčiuose) pravesių traktorių darbų kokybė buvo perdem žema. Iš to seka, kad Danilovo dar pavasario sėjos išvakarėse tvirtinimas apie traktorių pavyzdiną atremontavimą yra nerimtas tvirtinimas. Didelį pasipiktinimą Obelių valsčiaus valstiečių tarpe išaukia blogas stoties kuliamaųjų mašinų darbas. Papilni ir Zybolių apylinkėse esančios stoties kuliamausios mašinos net ir vienu trečdaliu neišvystė savo pajėgumų, o kuliamaųjų mašinų mašinistai parodo nedrausmingumą ir neryžtingumą reiškinis.

Kame gi slypi Rokiškio MTS, kurioje yra pirminė partinė or-

ganizacija, atsilikimo priežastis? Atsakymas vienas — blogame politiniame ir auklėjamajame darbe stoties dirbančiųjų tarpe.

Gyvenimo yra įrodyta, kad pavyzdinai susidorojama su valstybiniais uždaviniais tose mašinų — traktorių stotyse, kurių priesakyje stovi ryžtingi, kupini kūrybinės iniciatyvos bolševikiniai vadovai, gerai žinantieji žemės ūkį. Iš to aiškiai seka, kad MTS-čių direktorių pavadootojai politiniams reikalams privalo užtikrinti MTS-čių partinių organizacijų darbo pagerinimą, išplėsti politinį, auklėjamąjį darbą traktorininkų, remontininkų, kuliamaųjų mašinų mašinistų ir kitų stoties dirbančiųjų tarpe.

Rokiškio MTS direktoriaus pavadootojas politiniams reikalams drg. Stašelis, matyt, visiškai klaidingai galvoja, kad politinis darbas MTS-tyje apsiriboją vien sienlaikraščio išleidimu ir kreipimusi į dirbančiuosius bendrais šūkais, visiškai tuo pačiu metu neatsižvelgiant į stoties gamybinis uždavinys. Tokiu būdu visiškai nestebėtina, kad bendri šūkiai dažnai neduoda iki visų stoties dirbančiųjų sąmonės. Pravedamas čia politinis darbas yra visiškai atitrūkęs nuo konkrečių, praktinių stoties gamybinis uždavinių, ir jis silpnai prisideda prie dirbančiųjų kūrybinio ir gamybinio aktyvumo pakėlimo, prie jų mobilizavimo gamybinis uždaviniams įvykdyti ir viršyti. Rokiškio MTS-tyje kaip tikėtai ir pasigendama, kad politinis darbas sumaniai susietų valstybinius uždavinius su tais konkrečiais uždaviniais, kurie yra išskirti stočiai, kad jį valstybinius uždavinius davę iki kiekvieno stoties dirbančiojo sąmonės jam prieinama ir aiškia forma, kad politinis darbas būtų nukreiptas pažangiausiems darbo rodikliams stotyje pasiekti.

Rokiškio MTS-tyje yra pirminė partinė organizacija ir

gausi komjaunimo pirminė organizacija. Tačiau stoties politinis vadovas drg. Stašelis mažai daro tam, kad pakėlus kiekvieno komunisto politinį aktyvumą, sustiprinus jo avangardinį vaidmenį, jo glaudžius saitus su masėmis. Formaliai komunistai čia turi partinių uždavinių, tačiau drg. Stašelis nekontroliuoja uždavinių vykdymo, visiškai nevykdo prilmtų nutarimų įgyvendinimo kontrolės. Stoties pirminė partinė organizacija nekreipia rimto dėmesio stoties jaunimo politiniam auklėjimui pagerinti.

Vienas pagrindinių politinio darbo MTS-tyje uždavinių turi būti veiksmingo socialistinio lenktyvavimo organizavimas. MTS vadovai mėgina įrodyti, kad stotyje neva soclenktyvaujama. Tačiau tai tikėtai įrodo soclenktyvavimo reikšmės neįvertinimą iš stoties vadovų pusės. Kaip tik čia pasigendama veiksmingo ir našaus socialistinio lenktyvavimo, nukreipto gamybinis uždaviniams įvykdyti ir viršyti. Socialistinis lenktyvavimas Rokiškio MTS-tyje privalo tapti galingu akstinu darbo našumui augti, auklėjimo mokykla stoties dirbantiesiems. Stoties politinio vadovo drg. Stašelio ir visos partinės organizacijos uždavinys — plačiai išaiškinti dirbantiesiems soclenktyvavimo tikslus, jo mižinišką politinę ir ūkinę reikšmę, įtraukti visus dirbančiuosius į kūrybingą soclenktyvavimą ir jam sėkmingai vadovauti.

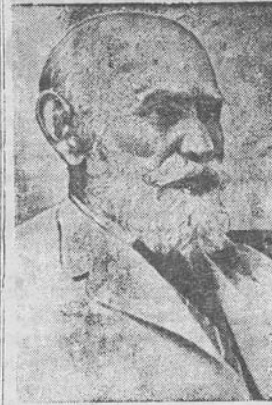
Mašinis — politinis darbas Rokiškio MTS-tyje privalo užtikrinti tokį stoties dirbančiųjų gamybinį ir politinį pakilimą, kuris leistų MTS pasiekti sėkmingą susidorojimą su jai iškeltais svarbiais ir kilniais uždaviniais.

K. Mikučionis

I. P. PAVLOVAS

(100-sloms I. P. Pavlovo

gimimo dienos metinėms) egzistuoti vien tikslai po I. P. Pavlovo darbų.

Didysis rusų mokslininkas I. P. Pavlovas buvo didžiuliu mokslo korifėjumi, didžiuliu rusų fiziologu — materialistu, vienu žymiausių pasaulio mokslininkų ir mastytojų, mylimu gydytoju mokytoju, savo Tėvynės puikiu pilečiu, kūrybinio darbo tikru didvyriu, moksline jaunimo išmintinguoju auklėtoju.

Dar būdamas Peterburgo universiteto studentu, I. P. Pavlovas ant tiek susidomėjo fiziologija (mokslu apie reiškinis, turinčius vietą gyvuose organizmuose), kad susiejo su ja visą savo gyvenimą. 1874 metais, baigęs universitetą, jis įstojo į Medicinos — chirurginę akademiją, kurią puikiai išužbaigė.

Ilgus metus I. P. Pavlovas dirbo didžiojo rusų kliniko S. P. Botkino laboratorijoje. Ypatinai daug išmintingų metodų jįsi pritaikė aiškinant virškinimo organo veiklos reguliavimą, skilvio sekrecijos sužadimo mechanizmą. Šioje srityje jįsai padarė tiek daug naujų operacijų ir išradimų, kad galima pasakyti, kad tikroji skilvio fiziologija pradėjo

gimimo dienos metinėms) egzistuoti vien tikslai po I. P. Pavlovo darbų. I. P. Pavlovas taip pat at rado pagrindinį aukštesnių centrinės nervų sistemos skyrių veikimo dėsnį — galvos smegenų refleksų sujungimo arba laikino ryšio principą. Šį reiškinį jįsai pavadino sąlygininiu refleksu. Apsiginklavęs tyrinėjimų objektyviu metodu, I. P. Pavlovas įžvelgė į pačius giliausius ir paslaptlingiausius žmogaus smegenų procesus. Jįsai išaiškino sapno mechanizmą. Jįsai surado kelius, kuriais vienas procesas pereina į kitą, ir įsiskverbė į paslaptinį sapno ir jam gretimos būklės (letargijos, hipnozės) prigimtį.

I. P. Pavlovas savo laboratorijoje iškėlė ir išsprendė daug problemų. Jįsai sukūrė stambiausiąją pasaulyje fiziologinę mokyklą, sukūrė naujas fiziologijos šakas.

Pasaulyje nėra tokios valstybės, kur I. P. Pavlovo mokslas būtų nesuradęs karštų pasekėjų, mokinį ir tęsėjų. Ne vienas žurnalas fiziologijos ir psichologijos klausimais neišaina be straipsnių, pašvęstų mokslui apie sąlyginius refleksus.

I. P. Pavlovas buvo savo Tėvynės ištikimu sūnumi, Tarybų šalies didžiuliu pilečiu. „Džiugu būti pilečiu šalies, kurioje mokslas užima galingą ir pagrindinę vietą, — sakė jįsai. — Galima tikrai didžiulis Tėvyne, kurioje taip rūpestingai ir plačiai skatinama mokslo ir kultūros pažanga“.

I. P. Pavlovo — genialaus mokslininko, rusų mokslo pasididžiavimo ir šlovės — vardas gyvas amžinai. Jo vardą draugas Stalinas paminėjo 1941 m. lapkričio 6 d. šalia didžiųjų liaudies sūnų, kurių pavyzdžiai įkvėpė mūsų karius kovose už Tėvyne, kuriuos mini ir kuriats didžiujasi rusų liaudis.

TARYBINĖ AGROBIOLOGIJA-GALINGAS ĮRANKIS SOCIALISTINIAM ŽEMĖS ŪKIUI KELTI

(Tęsinys iš „T. R.“ Nr. 109 (718))

AKADEMIKO VILJAMSO ŽALIEININĖ ŽEMDIRBYSTĖS SISTEMA

Augalai maistą ir vandenį ima iš dirvos. Augalai aukštus derlius duos tikslai tada, kada jie dirvoje ras pakankamai maisto ir vandens. Kad dirvoje būtų pakankamai maisto ir vandens, tai dirva turi būti trupininė ir struktūroje. Dirvos trupininę struktūrą galima pasiekti tikslai taikant žemės ūkyje akademiko Viljamso žalieninė žemdirbystės sistemą.

Viljamso žalieninė žemdirbystės sistema sudaryta iš kelių sudėtinųjų dalių. Jos yra šios:

- 1) Pakankami miškų plotai, kurie tikslingai paskirstyti apsaugoja dirvą nuo nuplovimo lietaus vandeniu, nuo nupūtimo vėjais, apsaugoja nuo potvynių ir sausvėjų.
  - 2) Žalieninė sėjomaina.
  - 3) Geras žemės dirbimas.
  - 4) Geras žemės tręšimas.
  - 5) Vartojimas tinkamiausios vietos sąlygomis veislinės sėklos.
  - 6) Palaistymas sausų metų.
- Kiek reikalingi kiekvienam kraštui miškai, daug aiškinti ne-

J. KRISČIŪNAS,
Lietuvos TSR Mokslų Akademijos tikrasis narys

reikalinga. Buržuazinės Lietuvos vyriausybės, kad užlopytų savo biudžetę spragas, perdaug miškų sunaikino. Dabar reikia miškų atkurti. Bet miškai Lietuvoje pasiskirstyti nevienodai. Vienur jų labai daug, o kitur visai mažai. Vienuose rajonuose sodybos medžiuose paskendę, o kitur plikos stovi. Pirmiausia visi kolektyviniai ir tarybiniai ūkiai turi būti sodais apsupti. Prie kiekvieno kolektyvinio ūkio valstiečių sodybos turi būti vaismedžių ir vaiskrūmių sodelis. Tarybinuose ūkiuose kiekvienas darbininko šeima privalo turėti savo sodelį su vaismedžiais ir vaiskrūmiais. Vaismedžiais ir miško medžiais turi būti apsodinta visi upių ir epečių krantai, šlaitai, smėlynai ir kiti nenaudojami žemės plotai. Tas apsaugos mūsų dirvas nuo nuplovimo ir didelių potvynių, padidins mūsų krašte dirvos vandens ir maisto išteklius, o tuomet padidins ir dirvos derlingumą.

Antras ir vienas svarbiausių žalieninės žemdirbystės sistemos dėsnių tai žalieninės sėjomainos.

Žalieninė sėjomainos svarbiausias uždavinys tai sudaryti dirvoje trupininę struktūrą. Kada dirvą dirba įvairiais įrankiais (plūgu, akečiomis, kultivatorium ir pan.), tai dirvą smulkina, paverčia į dulkes ir ta susmulkinta dirva nuo lietaus labai supuola, į dirvą neįeina oras, ir augalai negali augti. Kada dirva turi trupininę struktūrą, tai dirvos smulkesios dalelės buna sulipintos įvairaus didumo trupinėliais. Tarp trupinėlių pasidaro dideli tarpeliai, kuriuose laikosi oras, o kada iškrinta lietus, tai vanduo tais tarpeliais lengvai susigeria į dirvą. Paskiau tuo vandeniui pasinaudoja augalų šaknys. Kada dirva turi trupininę struktūrą, tai ne taip greit išdžiūsta, ir augalai vasarą tokiu būdu daugiau iš dirvos gauna vandens ir gali užauginti didesnius derlius.

Dirvai trupininę struktūrą geriausiai padaro daugmetinės pašarinės žolės (dobilai, motiejukai, eraičynas ir kitos).

Pašarinės žolės dirvoje palieka labai daug šaknų. Kada šaknys supūsta, tai iš jų pasidaro humus, kuris turi kiljų savybes ir suklijuoja dirvos smulkiąsias daleles. Bet suklijuoja ne ištiesai, o sutraukia į trupinėlius įvairaus didumo ir sudaro trupininę dirvos struktūrą. Pašarinėmis žolėmis sudarytoji trupininė dirvos struktūra laikosi keletą metų, kol kasmetiniu žemės dirbimu visiškai suardoma.

Bet akademiko Viljamso žalieninė žemdirbystės sistemoje turi būti ne viena žalieninė sėjomaina, bet 2 sėjomainos.

Vienoje sėjomainoje, kuri vadinama lauko sėjomaina, pašarinės žolės laikomos tikslai 2 metus, o antroje sėjomainoje, kuri vadinama pašarine sėjomaina, pašarinės žolės laikomos ne mažiau 4 metų ir ne daugiau 8 metų. Antrosios sėjomainos vyriausias uždavinys aprūpinti ūkį pašarais ir ganykla, kad galima būtų išvystyti kolektyvinio ūkio gyvulininkystę.

Sekantis akademiko Viljamso žalieninės žemdirbystės dėsnis yra geras žemės dirbimas.

Gero žemės dirbimo svarbiausias yra šios sąlygos:

1. Kaip tikslai nuima javus, tuojau dirvą nuskusti, t. y.

dirvos paviršius supurinti 4—5 cm. Geriausia šiam darbui tinka lėkštinės akečios.

2. Po 3—4 savaičių po nuskutimo reikia dirvą giliai — apie 20 cm suarti. Bet arimą reikia atlikti plūgu su skutiku, nes tikslai šituo plūgu suarta dirva bus geriausiose sąlygose ir geriausiai laikys trupininę dirvos struktūrą.

3. Pavasarį, kai tikslai dirvos paviršius pradžiūsta, pirmiausia jį sulygina velkėmis įstrizai žiemos arimui. Po 2—4 dienų, kada dirva daugiau pradžiūsta ir iššyla, supurina ekstirpatoriumi ir sėja vasarą. Vėlyvam vasarą 2 kartus purina ekstirpatoriumi.

Pūdymą patariama dirbti šitoku būdu:

1. Javus nuėmus tuojau razienas nuskusti.

2. Po 3—4 savaičių po nuskutimo reikia dirvą giliai — apie 20 cm suarti plūgu su skutiku.

3. Pavasarį, kai tikslai dirvos paviršius pradžiūsta, velkėmis sulyginti.

4. Kada dirva daugiau pradžiūsta ir piktžolės pradeda dygti, t. y. apie 10 d. po pirmo dirvos sulygino velkėmis, reikia dirvą negilai — 6—7 cm suarti ir tuojau velkėmis sulyginti.

VIRŠIO ŽIEMKENČIŲ SĖJOS PLANA

Pandėlio valsčiaus „Lailūnų“ kolūkio (pirmininkas drg. Mikėnas) valstiečiai, ruošdamiesi pavyzdinčiai praveisti žiemkenčių sėją, atremontavo visą žemės ūkio inventorių, apsirūpino mineralinėmis trąšomis, supylė visuomeninį sėklų fondą, tą sėklą gerai išvalė. Pagal planą jiems reikėjo apsesti žiemkenčiais 40 ha žemės plotą. Tačiau kolūkiečiai nutarė pasėliu plotą žymiai išplėsti, žiemkenčių sėją praveisti trumpu laiku ir pagal visus agrotechnikos reikalavimus.

Šiomis dienomis šio kolūkio nariai ne tik įvykdė tai, kas buvo numatyta plane, bet žiemkenčių sėja atliko 45 ha žemės plote. Sėja buvo praveista 4 dienų laikotarpyje. Jie taipogi nutarė papildomai pasėti žieminių kviečių 5 ha žemės plote. Tai reiškia, kad šio kolūkio valstiečiai šiemet apses žiemkenčiais 10 ha daugiau, negu kad buvo numatyta gamybiniam kolūkio plane.

P. Mažiulis

BAIGĖ ŽIEMKENČIŲ SĖJĄ

Žiemkenčių sėjos darbus baigė Aleksandravėlis valsčiaus Tiškaus Eduardo vardo žemės ūkio artelė. Sėja buvo atlikta į gerai patręštą žemę mineralinėmis trąšomis ir mėšlu, pagal

agrotechnikos reikalavimus. Sėjos darbuose pasižymėjo drg. Narbučio vadovaujama brigada. Sėja taip pat baigė „Darbo“ ir „Bajorų“ žemės ūkio artelės.

P. Gargždenis

NURAUTI LINAI

Obelių valsčiaus „Laisvosios žemės“ kolūkis greitai laiku baigė linų rovimą ir dabar tęsia tolesnį jų apdirbimą: šukavimą bei merkimą į linmarkas.

Darbuose ypač pasižymėjo drg. drg. Didžiokienė, Kepenienė, Barkauskienė ir kt. kolūkietės.

Ž. Audronis

MOKYKLINĖ KRONIKA

Daiktų (Obelių v.) pradinėje mokykloje švyko pionierių rinkty moksliečių susirinkimas, kurį pravedė valsčiaus tyrpionierių vadovas drg. Varnas Stasys ir vietos mokytojas. Susirinkime buvo išaiškinta pionierių organizacijos reikšmė, nutarta artimiausiu laiku suruošti ekskursiją.

Šiuo metu šiai pionierių organizacijai priklauso 20 narių.

G. Žarėnas

Rokiškio tarybinio ūkio centrinį skyrių aplankė Rokiškio I-sios gimnazijos moksliečiai - gamtininkai, vadovaujami mokytojos Daugirdaitės. Moksliečiai su dideliu dėmesiu apžiūrėjo veislinių žirgų fermą. Čia paaiškkinimus apie žirgų auginimą, jų priežiūrą suteikė tarybinio ūkio agronomas drg. Talutis ir zootechnikas drg. Matulevičius. Po to buvo apžiūreta kiaulių ferma, kurioje šiuo metu randasi 109 kiaulės (su prieaugliu).

A. Lingė

5. Po kurio laiko vėl pasirodo piktžolės dalgai. Tada vėl reikia suarti, bet jau kiek giliau, t. y. apie 10 cm gilumo, ir tuojau arimą velkėmis sulyginti.

6. Kada pabaigia vasarojaus sėją, į pūdymą išveža mėšlą, tuojau iškrato ir tuojau užaria 14-15 cm gilumo ir arimą tuojau sulygina velkėmis.

7. Kada sudygsta piktžolės, tai dirvą nuskuta (suaria) 6-7 cm gilumo ir tuojau arimą velkėmis sulygina.

8. Kada vėl piktžolės sudygsta, tai suaria 10-12 cm gilumo ir tuojau arimą velkėmis sulygina.

9. Apie 20 dieną prieš sėją lauką kartoja, t. y. aria pilnu gilumu paprastu plūgu ir arimą tuojau velkėmis sulygina.

Jeigu tarp šitų darbų išlūktų smarkus lietus ir ant žemės paviršiaus pasidarytų plutelė, dirvos paviršių supurina ekstrapatoriumi.

Po dirvos sukartojimo piktžolės ir pluta naikina tikėtai ekstrapatoriumi ir tikėtai tokiu gilumu, kokiu bus sėjami grūdai, t. y. mūsų sąlygose 4-5 cm gilumu.

Sekantis akademiko Viljamso žalėninės žemdirbystės sistemos dėsnis yra geras žemės tręšimas.

Akademikas Viljamsas dirvos derlingumo pakėlime didžiausią reikšmę skiria dirvų patręšimui, ypatingai dirvų patręšimui gyvulių mėšlu.

Individualiuose ūkiuose mėšlą mažai vertino, mažai juomi rūpinosi. Kolektyviniuose ūkiuose galima bus pagaminti mėšlo daug daugiau ir tikslingiau jį vartojant galima bus gauti daugiau naudos. Metai iš metų ir mineralinių trąšų bus duodama vis daugiau ir daugiau, kas sudarys galimybę vis labiau ir labiau kelti mūsų dirvų derlingumą.

Akademikas Viljamsas žalėninės žemdirbystės būtina sąlyga stato laukų apsėjimą veislinė vietos sąlygoms pritaikyta sėkla, nes tikėtai tokia sėkla gali duoti didžiausius derlius.

Nors pas mus gana daug būna kritulių, bet labai dažnai jų būna arba perdaug, arba permaža, todėl lygiose vietose sunkios dirvos reikės drenuoti, bet laikotarpiais jos reikės ir palaistyti. Palaistymui reikės padaryti akademiko Viljamso rekomenduojami prūdi ir tvenkiniai.

GYVULIŲ ŪKIO NAŠUMO PAKĖLIMAS

Mičurino agrobiologijos dėsniai pasirodė taip pat tinkami ir gyvulių gerinimui bei gyvu-

Blogai vadovauja

Panemunio valsčiaus Apaščios pradinės mokyklos patalpose randasi klubas - skaitykla, kuriai vadovauja drg. Latvėnaitė. Tačiau tenka pasakyti, kad vedėja figūruoja tikai algalapyje, kada ji pasirašo gaunant pinigų, o savo vadovaujamoje klube - skaitykloje neįvykdo jokio darbo. Skaitykloje randasi radijo aparatas, kuris pastaruoju metu yra sugedęs, tačiau drg. Latvėnaitė visai nesirūpina jo sutaisymu.

Apie visucmeninę klubo - skaityklos vedėjos veiklą jau nebetenka ir kalbėti.

Vietos gyventojai yra pasipiktinę tokiu Apaščios klubo - skaityklos vedėjos drg. Latvėnaitės neveikumu ir visai teisėtai reikalauja, kad klubas - skaitykla reikiamai išvystytų savo veiklą, kad būtų galima įdomiai ir naudingai praleisti laisvalaikį.

J. Kuzminskis

Mūsų medžiagos pėdsakai

„Nusišalino nuo einamojo momento uždavinių“

Tokia antraštė straipsnis tilpo „Tarybinio Rokiškio“ Nr. 105 (714), kuriame buvo rašoma apie tai, kad Juodupės valsčiaus Onuškio klubo - skaityklos vedėja drg. Kviliūnaitė visiškai nusišalino nuo dabartinio darbo svarbių uždavinių.

Pranešu, kad iškelti minimame straipsnyje faktai, liečiant Kviliūnaitę, pasitvirtino. Siekiant

padėties pagerinimo Onuškio klube - skaitykloje jos vedėja buvo išklaudyta valsčiaus kultūros - švietimo įstaigų darbuotojų pasitarime, jį buvo prispėta ir duoti konkretūs nurodymai darbo pagerinimui.

E. TUINYLA,
Rokiškio apskr. Kultūros - švietimo darbo skyriaus vedėjas

Apskritis Žemės ūkio skyriaus agronomas ir zootechnikas vis dar tęsia savo kabinetinį, kancelarinį vadovavimą apskrities kolūkiams, užsibarikadavę statistiniais duomenimis, įvairiomis atkreipimomis, pranešimais - nepastebi tikros padėties kolūkiuose.

Valstietis (apskritis Žemės ūkio skyriuje):

— Ar tai iš dešinės agronomas, o iš kairės zootechnikas, ar tai atvirščiai. Kas įspės?

Paštas

Drg. Vyt. Gļovenis rašo, kad Juodupės septynmetės mokyklos mokytojai, gerai įvertindami tarybinės spaudos reikšmę, aktyviai įsijungė į jos platinimą. Pirmomis šio darbo dienomis jau buvo išplatinta nemaža laikraščių bei žurnalu. Taip, pavyzdžiui, drg. Čerkiene išplatino laikraščius bei žurnalą 48 egz., drg. Gladutis - 40, drg. Girgždys - 37, drg. Balčiūnaitė - 35. Spaudos platinimas sėkmingai tęsiasi toliau.

— Rokiškio kilnojamas kino teatras, - rašo drg. Kraskauskaitė, - aplankė Panemunio valsčiaus „Aukštakainio“ kolūkį. Čia buvo pademonstruotas filmas „Žydrėjai keliai“. Kolūkiečiai bei kolūkietės filmą stebėjo su dideliu susidomėjimu.

Pandėlio gimnazijos X klasės moksleivis drg. A. Stasevičius savo laiske redakcijai rašo, kad geriausiems gimnazijos sportininkams buvo įteikti PDG II laipsnio ženklukai. Šia proga sportininkus pasveikino gimnazijos direktorius ir valsčiaus Liaudies švietimo skyriaus vedėjas drg. Gaška, palinkėdami moksleiviams dar labiau kelti savo sportinį lygį.

Drg. A. Linartytė rašo, kad nors Juodupės valsčiaus „Paupės“ kolūkyje yra nemaža jaunimo, tačiau niekas jam nepadaeda susiburti į sporto bei kitus saviveiklos ratelius, kur būtų proga pareikšti savo gabumus ir naudingai praleisti laisvalaikį. Būtina, kad L.L.K.J.S. Juodupės valsč. komitetas bei apylinkės kultūros - švietimo įstaigų darbuotojai jį taktreipti atitinkamą dėmesį ir padėtų „Paupės“ kolūkio jaunimui tinkamai praleisti laisvalaikį, organizuojant kultūringas pramogas bei išvystant sportinį sąjūdį.

lių ūkio produkcijos kėlimui.

Gyvulių veisles pagerinimui viena iš svarbiausių sąlygų yra geras šėrimas. Tikėtai gerai šerdami galime padidinti karvių pieningumą, kiaulių mėsingumą, avių vilningumą ir panašiai.

Blogų šėrimu ir geriausią gyvulių veislių galima padaryti neproduktinga. Todėl pirmas žingsnis gerinant gyvulius yra apsirūpinimas pakankamu kiekiu gerų pašarų. Pakankamai gerų pašarų duos akademiko Viljamso žalėninė žemdirbystės sistema, kurią turi įgyvendinti kiekvienas kolektyvinis ir tarybinis ūkis.

Antra gyvulių gerinimo sąlyga, tai gera gyvulių priežiūra. Gyvuliams reikalingos tinkamos patalpos, rūpestingas ir sveikas užlaikymas, karvių taisyklingas melžimas, prieauglių geras užlaikymas ir t. t.

Esant geram šėrimui ir gerai priežiūrai dar reikalinga rūpestingai geriausių veislinių gyvulių atranka, nes ne visi gyvuliai vienodai atsiliepia į pagerintas sąlygas. Pavyzdžiui, vienu karvių nuo gero pašaro ir geros priežiūros pieningumas auga metai į metus, o kitų karvių pieningumas kiek pakilęs sustoja ir nedidėja, nepaisant, kad jos šėrimas vis gerinamas. Ži-

nama, veislei galima palikti veršelių tikėtai iš tokios karvės, kuri pieningumą metai iš metų didina.

Darant atranką veislei atsižvelgiama ir į gyvulių sveikatą, nes tikėtai sveikti gyvuliai galės duoti daug pieno, mėšos ir kitokio produkto.

Šiais agrobiologijos dėsniais vadovaujantis tarybiniai mokslininkai gyvulių gerinime pasiekė puikių rezultatų.

Pavyzdžiui, trumpiausiu laiku išvesta nauja gyvulių veislė „Kostromskaja“. Prieš 21 metus, kada „Karavajovo“ tarybiname ūkyje pradėjo šita veislę gerinti, karvių vidutinis svoris buvo 300 - 350 kg, vidutinis karvės pieningumas buvo apie 1.500 kg pieno per metus. Jau 1940 metais, t. y. po 13 metų gerinimo darbo vidutinis karvės svoris jau buvo apie 650 kg, t. y. beveik dvigubai didesnis, o karvių pieningumas pasiekė apie 6.300 kg, t. y. padidėjo virš 4 kartų.

Pieningiausia karvė per metus davė 16.260 kg pieno.

Panaudojant gyvulių gerinime Mičurino mokslo metodus, akademikas Ivanovas išvedė naują Ukrainos kiaulių veislę,

kuri pritaikyta vietos sąlygoms duoda daug didesnius prieauglius tiek paršais, tiek ir gera mėsa, negu geriausios Anglijos kiaulių veislės.

Tas pat akademikas Ivanovas išaugino naują avių veislę, kuri labai gerai prisitaiko vietos sąlygoms ir duoda daug ir labai plonos vilnos.

Daugelis kitų mokslininkų - gyvulininkų, sekdami akademiko Ivanovo pavyzdžiu, vadovaudamiesi Mičurino agrobiologijos mokslo dėsniais, gyvulių gerinime pasiekė labai gerų rezultatų, žymiai pagerindami vietinius kolektyvinių ūkių ir tarybinių ūkių gyvulius.

Kiekvienam aišku, kad visi tie pagerinimai tiek žemdirbystėje, tiek ir gyvulininkystėje galimi - tikėtai stambiame socialistiniame ūkyje. Lietuvos darbo valstiečiai vis labiau įsisaugonina, kad toliau savo smulkiame individualiniame ūkyje gyventi negalės, nes jame pažangus, mokslinis ūkio vedimas negalimas. Jau dešimtis tūkstančių valstiečių susijungė į stambius kolektyvinius ūkius, kuriuose, partijos ir vyriausybės padėjami, galės smarkiais žingsniais žengti į geresnį, kultūringesnį ir laimingesnį gyvenimą.

VENGRIJOS VALSTYBINIO NUSIKALTĖLIO RAIKO IR JO BENDRININKŲ TEISMO PROCESAS

Sportas

TITININKAI — JAV IR ANGLIJOS ŽVALGYBŲ AGENTAI

BUDAPEŠTAS (TASS). Rugsėjo 16 d. čia, Vengrijos metalininkų profesinės sąjungos konferencijai salėje, prasidėjo teismo procesas prieš Vengrijos valstybinį nusikaltėlį Laslo Raiką ir jo bendrininkus.

Procesas viešas. Teismo salėje yra apie 300 įvairių Vengrijos visuomeninių organizacijų ir eilės užsienio misijų atstovų. Plačiai dalyvauja vengrų ir užsienio spaudos atstovai.

Teisiamųjų suole — vengriški ir jugoslaviški samdomi šnipai ir žudikai, tuo pat metu tarnavę kelioms užsienio imperialistinėms žvalgyboms.

Tai, pirmą, žvalgybinę grupę, vadovaujama Raiko Laslo, buvusio policijos informatoriaus, provokatoriaus, kurio įskundimais sunaikinti dešimtys dorų vengrų, tarptautinio šnipų, dirbusio pagal užduotį, kurias skyrė budelis Horti, vokiškasis gestapas, o paskui — Amerikos, Anglijos, Prancūzijos ir Jugoslavijos žvalgybos. Tai, antra, Tito ir Rankovičiaus gauja, kuriai teisme atstovauja buvęs Jugoslavijos reikalų patikėtinis Budapešte Lazaris Brankovas — šnipas ir provokatorius, varęs savo žvalgybinį ardomąjį darbą prieš Vengrijos respubliką, pagal Tito, Rankovičiaus, Džilasos ir Kardelio instrukcijas.

Kaip matyti iš kaltinamojo akto, Raiko gauja, užsienio imperialistinių sluoksnių ir Tito fašistinės gaujos tiesioginiais nurodymais, siekė nuverstį Vengrijos liaudies demokratiją, likviduoti Vengrijos nepriklausomybę ir pajungti Vengriją užsienio kapitalui. Šnipai ir žudikai mėgino atplėšti Vengriją nuo demokratijos bei socializmo stovyklos, pavertus ją imperialistų marionete.

Rytinio posėdžio pradžioje buvo perskaitytas Vengrijos valstybinės prokuratūros kaltinamojo akto tekstas. Po to teismas pradėjo klausinėti svarbiausiąjį teisiamąjį — buvusį Vengrijos vidaus reikalų ministrą, o paskui užsienio reikalų ministrą — Laslo Raiką.

Atsakydamas į teismo pirmininko klausimą, teisiamasis Raikas pareiškė, kad jis prisipažįsta kaltu visais jam pateiktais kaltinimais.

Raikas parodo, kad jis, grįžęs 1930 m. iš Prancūzijos, kur jis susipažino su kairiojo sąjūdžio idėjomis, — iš avantūristinių polinkiu užmezgė ryšį su Vengrijos kairiuoju studentų revoliuciniu sąjūdžiu. 1931 m. jis buvo suimtas. Jo giminaitis Lajošas Bokoras, dirbęs Horti politinėje policijoje, pažindamas Raiką, suvedė jį su vyriausios policijos valdybos politinio skyriaus viršininku Heterji, kuris Raikui pareiškė, kad, jeigu jis pasirašys pažadą bendradarbiauti su policija ir dirbs žvalgybinį darbą revoliuciniame sąjūdyje,

taip jis nedelsiant bus paleistas į laisvę.

Raikas, tuomet rėmęs trockistines pozicijas, noromis sutiko pasirašyti tokį pažadą. Teisiamasis pasakoja visas smulkmenas apie tai, kaip buvo apiformintas tas perėjimas į šnipų — provokatorių kategoriją. Raikas vėliau dirbo tiek Vengrijos žvalgybai, tiek Prancūzijos žvalgybai, tiek gestapui. Vengrijos išvadavimo momentu jis buvo Vokietijoje.

— Kai aš grįžau į Budapeštą, — sako teisiamasis, — Vengrijos komunistų partija jau veikė legaliai. Mano ryšiai su slaptąja policija nebuvo žinomi kompartijos vadovybei. Mane pažino, kaip vieną žymių partijos narių.

Naudodamasis tuo, prityręs šnipas ir provokatorius Raikas atkakliai braunasi į vadovybę. Jis skiriamas Didžiojo Budapešto partinės organizacijos sekretorium. Netrukus po to pas Raiką atėjo Amerikos karinės misijos sąjunginėje kontrolinėje komisijoje bendradarbis papulkininkis Kovačas. Jis Raikui pareiškė, žinąs, kad Raikas bendradarbiavęs su Vengrijos policija, ir pasiūlė dirbti amerikiečių žvalgybai. Šį pasiūlymą Raikas priėmė ir, kaip jis parodė teisme, įteikė amerikiečių žvalgybai visą eilę svarbių slaptų dokumentų.

Teisiamasis parodo, kad jis, nepriklausomai nuo savo ryšių su Amerikos žvalgyba, dar 1945 m. užmezgė ryšį su Jugoslavijos žvalgybos atstovais, kai jis dar nežinojo, kas yra Tito, Rankovičius ir jų bendrininkai.

Teisiamasis toliau pasakoja, kad jis, nuvykęs atostogų į Jugoslaviją, ten buvo sutiktas labai pagarbiai, atsidėkojant jam už jo „draugiškus santykius“ su Jugoslavijos organais.

Man esant Jugoslavijoje, sako teisiamasis, man pirmą kartą pilnutinai paaiškėjo, kad Jugoslavijoje trockininkai užima vadovaujančius postus ir kad jie turi glaudžių ryšių su Amerikos žvalgyba, o taip pat, kad su JAV žvalgyba yra susiję ne tik Rankovičius, Džilasas bei jų bičiuliai, bet ir pats Tito.

Raikas smulkiai papasakojo apie įvykusį po to slaptą susitikimą su Rankovičium. Per tą susitikimą Rankovičius Raikui pareiškė, kad, jeigu jis nepažėdės įgyvendinti tikslų, kuriuos užsibrėžė Tito, tai jis, Raikas, bus demaskuotas prieš Vengrijos kompartiją. Rankovičius parodė man foto nuotrauką mano 1931 m. pasirašyto įsipareigojimo dirbti Vengrijos slaptąja policijai. Jis pasakė, kad šį dokumentą jis gavo iš amerikiečių, nes Harti vyriausybės archyvu buvo iš Vengrijos išgabenti į Vakarų. Aš pasiteiravau, kodėl amerikiečiai davė jam šį dokumentą. Atsakydamas į tai, Rankovičius pareiškė, jog nėra

jokios prasmės slėpti nuo manęs tą tiesą. Kad Tito grupė turi glaudų ryšį su amerikiečiais. Rankovičius ta proga pabrėžė, kad ateityje visus amerikiečių nurodymus aš gausiu per Tito ir Rankovičių.

Aš įsitikinęs, sako Raikas, kad Tito, Rankovičiaus ir jų grupės ryšys su amerikiečiais buvo užmezgtas jau seniai. Per trumpą laiką neįmanoma pasiekti tokio glaudaus bendradarbiavimo. Man atrodo, kad Tito buvo amerikiečių užverbuotas seniai, ir jie, matomai, panaudojo kokius nors jį kompromituojančius duomenis.

Atsakydamas į teismo pirmininko klausimą, teisiamasis pasakoja smulkmenas apie savo susitikimą su Rankovičium po medžioklės, kurią jis, Raikas, buvo surengęs Tito garbei arti Kelebijos stoties.

Pasikalbėjimo metu, sako teisiamasis, Rankovičius man pareiškė, jog reikia siekti nuverstį liaudies demokratijos šalių vyriausybes, sukliudyti socializmo statybą tose šalyse, atplėšti tas šalis nuo Tarybų Sąjungos. Reikia atvesti į valdžią buržuazines — demokratines vyriausybes, paimiti kapitalistinio išsivystymo kursą. Tos vyriausybės, pasakė Rankovičius, turės orientuotis į JAV. Tokiu būdu bus sukurta valstybių sąjunga su Jugoslavija priešakyje, kuri remsis Jungtiniomis Valstybėmis.

Pirmininkas: Kokią užduotį tamsta gavai Vengrijos valstybinį veikėjų atžvilgiu?

Teisiamasis: Užduoties esmė buvo ta, kad Vengrijoje reikėjo pakeisti liaudies demokratine santvarką, suimti vyriausybės narius ir pavojingiausias jų likviduoti. Rankovičius man ta proga paminėjo Rakoši, Farkašo ir Gere vardus.

Pirmininkas: Tamstai buvo pažadėta Jugoslavijos karinė pagalba?

Teisiamasis: Rankovičius pažadėjo man tokią paramą, bet pabrėžė, kad savo darbe aš turiu remtis vidaus įgėjomis.

Toliau Raikas parodo, kad per susitikimą su JAV pasiuntiniu Vengrijoje Čepinu jis man pranešė, kad Rankovičius tikisi, kad JAV reikalingu momentu atitrauks Tarybų Sąjungos dėmesį nuo įvykių Vengrijoje. Čepinas po kai kurio svyravimo pareiškė, kad jis žino apie šį planą. Mane, sako teisiamasis, tatali tikino tuo, kad Tito supažindino amerikiečius su savo planu, o, galimas dalykas, ir rengė jį kartu su jais.

Raikas, tęsdamas savo parodymus, pasakoja apie Brankovo pareiškimą, jog Tito ir jo grupė siekia intervencijos ne tik Vengrijoje, bet ir Lenkijoje, Čekoslovakijoje, Bulgarijoje ir Albanijoje. Galutinis viso to tikslas, sako teisiamasis, yra — nuverstį demokratine santvarka

tose šalyse, restauruoti kapitalizmą.

Tuo šios dienos teismo posėdis pasibaigė.

(ELTA).

BUDAPEŠTAS, rugsėjo mėn. 17 d. (TASS). Budapešto liaudies teismo specialioji kolegija šios dienos rytiniame posėdyje pradėjo apklausti antrąjį teisiamąjį, buvusį generolą leitenantą ir buvusį Vengrijos armijos inspektorį Djerdi Palfi.

Atsakydamas į teismo pirmininko klausimą, teisiamasis Palfi pareiškė, kad jis laiko save kaltu ir jam pateiktus kaltinimus pripažįsta teisingais.

Jis pareiškė, kad jau 1945 m. užmezgė kontaktą su Raiku, išaiškines, kad jų pažirtos sutampa, kad jie abu neapkenčia darbininkų klases, yra socializmo priešai, priešiški žiūri į Tarybų Sąjungą ir yra pasirengę padaryti viską Vengrijoje esamai santvarkai nuverst.

1947 m. vasarą, pareiškia Palfi, Raikas mane aplankė, ir mes susitarėm, jog turime užgrobti valdžią bet kuriuo keliu, nors ir ginkluoto sukilimo keliu. Jis pareiškė, kad mes galime tikėtis Jugoslavijos vadovų, su kuriais jis jau seniai susirišęs, pagalbos. Raikas, sugrįžęs iš Jugoslavijos, papasakojo man apie savo pasikalbėjimą su Rankovičium, kuris ne tik pritarė mūsų veiksniams, bet ir davė naujus nurodymus ir pareiškė, kad vienintelis kelias yra ginkluotas perversmas, kuriam padės Tito, o taip pat JAV. Palfi pasakojo, kad tuo pačiu laikotarpiu Jugoslavijos karo atašė Lozičius pareiškė jam, jog Jugoslavija vis labiau ir labiau suartės su Jungtinėmis Amerikos Valstybėmis ir pabrėžė, kad Vengrija turi taip pat pasielgti.

— Visas vadovavimas perversmo parengimui, — pareiškia Palfi, — buvo uždėtas Raikui. Karinis pasiruošimas buvo pavestas man.

Palfi pareiškia, kad nustatyti tvirtą datą ginkluotam perversmui šiamokslininkai negalėjo, nes tam trukdė prasidėjęs valymas Vengrijos darbo žmonių partijoje, žymaus darbininkų atstovų skaičiaus atėjimas į armiją ir policiją ir kad tik 1949 m. kovo mėn. Raikas nutarė paskirti perversmo datą 1949 metų gegužės — birželio pabaigai.

Baigdamas teisiamasis parodo, kad Jugoslavijos karo atašė Vengrijoje pulkininkas Žokailas pareiškė jam apie tai, jog ginkluotas perversmas Vengrijoje tai dalis didelio JAV parengto plano ir kad sekantis plano objektas yra Lenkija.

Šiuo teisiamąjį Palfi apklausimas pasibaigė.

Po pertraukos teismas pradėjo apklausti teisiamąjį Lazą — Brankovą.

(ELTA).

PASIBAIGĖ ROKIŠKIO I-SIOS GIMNAZIJOS KLASIFIKACINIS KREPŠINIO TURNYRAS

Š. m. rugsėjo mėn. 11 d. prasidėjo klasifikacinis krepšinio turnyras tikslu išaiškinti 1949—50 m. m. rudens sezono čempioną. Kovai dėl čempiono vardą stojo 6 komandos, kiekviena iš jų stengėsi iškovoti šį garbingą vardą. Turnyras vyko apvaliata sistema, t. y. kiekviena komanda susitiko su visomis komandomis. Kiekvieną dieną po pietų gimnazijos aikštėje vyko po trejetą rungtynių, kurioms teisėjavo išklause teorinių paskaitų ciklą mokiniai. Geriausiai savo teorines žinias praktikoje pritaikė Kepenis Augustinas (XI kl.), Nakas Vytautas (X kl.), Uldukis Jonas (X kl.), Zemlickas Steponas (X kl.) ir kiti.

Kaip ir kiekvienas turnyras, taip ir šitas parodė didelį mokinių susidomėjimą. Kasdien rungtynių pažūrėti susirinkdavo didelis mokinių skaičius.

I pirmąją vietą pretendavo XI, X, IX klasių komandos. Tačiau įvyko gana daug staigmenų. Vienas iš pradedantųjų I pirmąją vietą — IX kl. netikėtai pralaimėjo VII kl. ir VIII kl. XI-ji klasė užtikrintai nugalėjo visus savo varžovus ir tuo būdu tapo gimnazijos čempionu. Ši komanda iš 5 rungtynių visas laimėjo, surinkdama maksimumą taškų, t. y. 10 taškų, krepšius santykiu 331:91. Dešimtoji klasė iškovavo antrąją vietą, surinkdama 8 taškus, krepšius santykiu 322:138; trečioji vieta atiteko VIII kl., surinkusiai 6 taškus, santykiu 195:135. Ketvirtoji vieta atiteko VII kl., surinkusiai 4 taškus, krepšius santykiu 56:137.

Apžvelgus šį turnyrą galima konstatuoti, kad Rokiškio I-je gimnazijoje krepšinio žaidimo lygis žymiai kyla. Tuo pačiu iškyla vis nauji ir nauji gabūs krepšininkai, kaip, pav., Kepenis Augustinas, Pekšys Jonas, Uldukis Jonas, Timofejevas Aleksandras, Putinas Alifredas ir kiti. Džiugu pažymėti, kad turnyre dalyvavo jaunieji krepšininkai 13—14 metų amžiaus iš VII kl. Iš jų ateityje gimnazija susilauks stipraus pakaito, nes jų tarpe auga talentingi žaidėjai, kaip, pav., Drungys, Kirylis, Kietis.

Linkėtina, kad šiame turnyre pademonstruotas žaidimo lygis vis kiltų aukščiau ir kad jaunieji krepšininkai vis atkakliau savintis žaidimo techniką.

D. Poška

Už atsakingą redaktorį
F. JANKAUSKAS

Rokiškio vaistinės superka
skalsės, džiovintas ajarų
saknis ir šermukšnių uogas.
Mokamos aukštos kainos.
Vaistinės vedėjas